

Prof. Prot Jarnuszkiewicz
Katedra Działań Mediów
Wydział Sztuki Mediów
Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie

26.11.2021, Warszawa.

**Recenzja rozprawy doktorskiej
pana mgr Macieja Stępińskiego
w związku z postępowaniem o nadanie stopnia doktora
w dziedzinie sztuk plastycznych, w dyscyplinie artystycznej sztuki piękne
procedowanym przez Radę Dyscypliny
Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie**

Dane personalne i wykształcenie:

Pan Maciej Stępiński urodził się 16.04.1972 roku w Warszawie. W latach 1991-1999 odbywał studia magisterskie na Wydziale Konserwacji i Restauracji Dzieł Sztuki na Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Co istotne dla tej recenzji, aneks do dyplomu głównego, obronionego w marcu 1999 roku, był właśnie realizacją z obszaru fotografii. Następnie w latach 1999 – 2002 odbywał studia w Ecole Nationale de la Photographie w Arles, we Francji. Bardzo ważnym ośrodkiem fotograficznym na mapie Europy.

W roku 2011 Rada Wydziału Sztuki Mediów i Scenografii Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie wszczęła postępowanie doktorskie, które jest przedmiotem niniejszej recenzji. Promotorem w postępowaniu jest dr hab. Zbigniew Tomaszczuk, prof.ASP. Obecnie przewodniczącym jest procedowany przez Radę Dyscypliny Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie.

Przebieg pracy zawodowej:

Działalność zawodową pana Macieja Stępińskiego można podzielić na dwa obszary. Jeden z nich to aktywna działalność zawodowa związana z praktycznymi realizacjami fotograficznymi, druga zaś to obszar działalności związany z dydaktyką i aktywnością popularyzatorską z obszaru fotografii.

Pan mgr Maciej Stępiński w swojej dokumentacji podaje dwa główne miejsca zatrudnienia stałego;

- od 2008 roku pracuje jako wykładowca w Akademii Fotografii w Warszawie.
- od 2019 roku prowadzi zajęcia w Akademii High School w Warszawie.

Pozostałe aktywności doktoranta ze względu na ich charakter omówię w części recenzji odnoszącej się do działań dydaktycznych i popularyzatorskich.

Ocena dorobku twórczego i artystycznego:

Dorobek twórczy i artystyczny mgr Macieja Stępińskiego wydaje mi się niezwykle znaczący. Realizowane przez niego wystawy są dowodem na systematycznie i ewolucyjnie realizowaną drogę twórczą. Warto tu prześledzić choćby tytuły wystaw by móc odnieść się do charakteru jego działań artystycznych. Przykładem mogą być prezentacje; z 2001, 2008 czy 2016 roku. Odnoszą się one już na poziomie tytułów do zagadnień obszaru, przestrzeni, granicy.

Potwierdzają tym samym tematykę analiz twórczych mgr Stępińskiego. Stawiają w centrum nie samego człowieka, bohatera, w sensie dosłownym, ale kształtowaną przez niego architekturę przestrzeni wraz ze wszystkimi związanymi z tym potencjałami. Co dla mnie niezwykle istotne pomimo stałości tego tematu w twórczości mgr Stępińskiego, jego realizacje cechuje wspomniana już powyżej ewolucyjność, stały rozwój i analityczność w stosunku do podejmowanych tematów.

Łącznie Doktorant zrealizował aż 23 wystawy indywidualne w latach 1999 – 2021 (17 do daty otwarcia przewodu) i aż 39 (sic!) wystaw zbiorowych w latach 2003 – 2021 (29 do daty otwarcia przewodu), co jak na etap realizacji przewodu doktorskiego jest wynikiem imponującym. Zwłaszcza, że kilka z nich miało miejsce poza granicami polski, a te prezentowane w kraju odbywały się w uznanych ośrodkach kultury. Pośród wspomnianych wystaw na szczególną uwagę zasługują moim zdaniem:

Z obszaru wystaw indywidualnych

2020 *Podróż odwiedza mnie*, w ramach Sopotu, Państwowa Galeria Sztuki, Sopot
2017 *Instant Truth*, Ouvertures d'Ateliers d'Artistes, Marsylia, Francja
2013 *The Artificiality of Nature*, Galeria Lookout, Warszawa
2012 *Drive*, Project room, CSW, Zamek Ujazdowski, Warszawa
2012 *Rendez-vous à Poznan*, Galeria Miejska Arsenal, Poznań
2010 *Car Culture*, 18th Street Arts Center, Santa Monica, California, USA
2010 *Pica pica*, BWA Zielona Góra
2009 *Warsaw City Tennis Clubs*, Kordegarda / Zachęta, Warszawa
2008 *Backstage*, CSW Zamek Ujazdowski, Warszawa
2008 *Granica*, Galeria Fotografii PF Zamek, Poznań
2006 *Une histoire Vraie*, Les Grands Bains Douches de la Plaine, Marsylia, Francja
2006 *État du monde*, Rencontres Traverse Vidéo, Tuluza, Francja
2004 *N-113*, CSW Zamek Ujazdowski, Warszawa
2002 *Système organique*, Aux falaises, Paryż, Francja

Z obszaru wystaw zbiorowych

2021 *Archiwa błyskawiczne*, GGF, Muzeum Narodowe, Gdańsk
2021 *Aquaplaning*, Galerie AL/MA, Montpellier, Francja
2017 *We Were A Very Poor Jetset 9*, Galerie Edouard Paradis, Marsylia, Francja
2017 *Pogróżki i Przechwałki*, Trafostacja, Szczecin
2014 *Biennale Fotografii*, Centrum Kultury Zamek, Poznań
2013 *Midnight Show*, BWA, Wrocław
2012 *Rencontres Ephémères*, Galerie Brumaire, Paryż, Francja

2011 *Enclave*, CSW, Zamek Ujazdowski, Warsaw
2011 *They don't know why, but they keep doing it*, Blanca Soto Arte, Madryt, Hiszpania
2011 *They don't know why, but they keep doing it*, Waterside Contemporary, Londyn, Anglia
2011 *Monobandes II*, Galerie Les Territories, Montreal, Quebec, Kanada
2011 *WRO*, Media Art Biennale, Wrocław
2010 *Things evoke feelings*, kolekcja CSW Zamek Ujazdowski, Warszawa
2010 *Re:wizje*, PKiN, Warszawa
2009 *Underground City*, DIVIUS Unit 30, Londyn, Anglia
2008 *One Minutes*, Today Art Museum in Beijing, Chiny
2008 *Aktualizacja. Przegląd nowej polskiej fotografii*. Miesiąc Fotografii, Kraków
2008 *Cherry bloom*, Galerie AL/MA, Montpellier, Francja
2008 *Efekt Czerwonych Oczu*, CSW Zamek Ujazdowski, Warszawa
2007 Biennale Fotografii, Arsenal, Poznań
2007 *Efekt Rzeczywistości*, Zachęta, Warszawa

Na podstawie przytoczonych w odniesieniu do dostarczonej dokumentacji faktów, ilości i jakości przedstawionych w dokumentacji oraz portfolio prac oraz aktywności wystawienniczej oceniam niezwykle wysoko dorobek artystyczny mgr Macieja Stępińskiego i stwierdzam, że znacznie przekracza wymogi stawiane na poziomie przewodu doktorskiego.

Nagrody i wyróżnienia:

Znaczące dla tej recenzji wydają się być liczne nagrody i wyróżnienia, które stały się udziałem mgr Macieja Stępińskiego. W dokumentacji Doktorant wykazał aż 16 tego rodzaju aktywności. Pozwolę sobie przywołać te z nich, które w mojej ocenie są najistotniejsze:

2010 Laureat, Mécènes du Sud, Marsylia, Francja
2010 Artist in Residence program, 18th Street Art Center, Santa Monica, USA
2009 Rezydencja twórcza, BWA Zielona Góra
2009 Stypendium, Bourse d'aide à l'achat de matériel Drac Paca, Francja
2007 Stypendium, Aide individuelle à la création, Drac Paca, Francja
2006 Nagroda, stypendium na pierwszą publikację, Aide à l'édition de la Direction de la Culture, Conseil Général des Bouches du Rhône, Marsylia
2005 Stypendium Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Polska
2004 Rezydencja Kulturkontakt, Wiedeń, Austria
2004 Laureat Konkursu Fot. Prix Antoine Marin, Galerie J.Gonzales, Francja
2004 Grand prix konkursu, the Oneminutes, Amsterdam, Holandia
2001 Laureat konkursu fotografii Art contemporain 2000, Espace Auteuil, Paryż
2001-2000 Roczne stypendium Francuskiego Ministerstwa Kultury, ENSP, Arles

Wskazane nagrody i wyróżnienia stanowią niejako weryfikację działań artystycznych Doktoranta, nie tylko na poziomie polskim i środowiskowym, ale ze względu na range nagród Ministerialnych i międzynarodowych, znacznie szerszym.

Ocena dorobku dydaktycznego i organizatorskiego:

Działalność artystyczna i twórcza Doktoranta dopełniona jest znaczącą aktywnością mającą na celu popularyzację i upublicznianie zagadnień związanych ze sztuką fotografii.

Jak zostało już wspomniane w tej recenzji od 2008 roku mgr Stępiński pracuje jako wykładowca w Akademii Fotografii w Warszawie. W ramach tej pracy prowadzi wykłady na studiach dziennych, zaocznych i wieczorowych oraz warsztaty tematyczne. Wspomniane zajęcia związane są z autorskim programem wykładów: *Fotografia w Sztuce Współczesnej*, zaawansowanym kursem *Fotografii Architektury i pejzażu* oraz *Fotografia architektury i wnętrza*. Stępiński jest też członkiem komisji rekrutacyjnych na studia dzienne i zaoczne.

Równocześnie od 2019 roku prowadzi zajęcia w Akademia High School w Warszawie, w języku wykładowym angielskim.

W latach 2011-2015 pan Maciej Stępiński pracował jako dydaktyk w WIT, Wyższej Szkole Informatyki w Warszawie pod auspicjami PAN, na tamtejszym Wydziale Grafiki. Do jego obowiązków należało wówczas przygotowanie programu i prowadzenie wykładów, warsztatów plenerowych oraz zajęć z fotografii. Prowadzenie dyplomów licencjackich z fotografii, udział w komisjach rekrutacyjnych i obronach dyplomów Iego stopnia, a także kuratorowanie wystaw studenckich.

Równolegle Doktorant aktywnie działa w obszarze tworzenia i prowadzenia warsztatów, z obszaru fotografii, z których najistotniejsze wymieniam poniżej;

2015-2016 Warsztaty fotografii architektury i pejzażu, Warszawa / Petrykozy.

2012 Łazienki Królewskie - dział Edukacji, projekt *Witajcie u siebie*, warsztaty fotograficzne i wideo. Wystawa w warszawskiej Kordegardzie.

2010 Warsztaty fotografii architektury, Genewa, Szwajcaria. Wykłady i prezentacja projektów (wraz z panią Julią Paluszkiwicz) *Wdzięki Sztuki*, Galeria Miejska Arsenal, Poznań. Warsztaty fotografii, BWA, Zielona Góra.

2006 – 2005 Artystyczno-pedagogiczne warsztaty fotograficzne i wideo, Ateliers SNCF, Muzeum Réattu, Arles, Francja.

2004 Warsztaty interdyscyplinarne (Fotografia, wideo, rysunek) w ramach rezydencji Artystycznej w Centre d'Art Contemporain la Synagogue de Delme, Francja.

2003 Warsztaty fotograficzne w technice polaroidu, Abbaye de Montmajour podczas Międzynarodowego Festiwalu Fotograficznego, Rencontres Internationales de la Photographie, Arles, Francja.

Dodatkowo Doktorant w przedstawionej dokumentacji wykazuje działalność związaną z koordynowaniem projektów artystycznych i kuratorowaniem wystaw. Przykłady najistotniejszych działań z tego obszaru podaje poniżej:

2020 MON, Konkurs Fotografii Wojskowej – przewodniczący jury konkursu, Elbląg.

2019 Teatr Dramatyczny w Warszawie. Wybór i przygotowanie zdjęć z archiwum fotograficznego, współpraca z Instytutem Teatralnym oraz scenografką, Joanna Zemanek

w przygotowaniu ekspozycji stałej p.t. *70 lat Teatru Dramatycznego m.st. Warszawy 1949-2019*.

2013-2019 Kurator wystaw fotograficznych w Galerii T.D. (Teatr Dramatyczny), PKiN, Warszawa.

2006 Przygotowanie opracowania wystawy, scenografii i jej produkcja podczas Journées du patrimoine, Muzeum Réattu, Arles.

Co wydaje mi się istotne, mgr Maciej Stępiński jest także zapraszany jako członek jury konkursów i wydarzeń fotograficznych. Tu jako najistotniejsze należałoby wymienić;

2013 Warsaw Photo Days, Juror i kurator Międzynarodowego Fotofestiwalu Kurator wystawy fotograficznej, Dom Funkcjonalny, Warszawa.

Wykazane aktywności z obszaru realizowanej dydaktyki oraz działań popularyzatorskich na rzecz sztuki fotograficznej wydają mi się być realizowane przez pana Stępińskiego w sposób niezwykle cenny i właściwy względem oczekiwań odnoszących się do doktoranta. Całą tę część działalności doktoranta oceniam bardzo pozytywnie.

Ocena rozprawy i pracy doktorskiej:

Przechodząc do właściwej części niniejszej recenzji; praca doktorska mgr Macieja Stępińskiego, której promotorem jest dr hab. Zbigniew Tomaszczuk, prof. ASP składa się z części teoretycznej i zrealizowanego dzieła praktycznego.

Część teoretyczną stanowi rozprawa pod tytułem; *Nienaturalność natury. Transformacja nie-miejsca. Miejsce transformacji fotografii*. Jest to tekst składający się z siedmiu części o następujących tytułach; *Wstęp, Kontekst historyczny, Transformacja fotografii, Miejsce transformacji, Nie-miejsca, Nienaturalność natury* oraz *Epilog*. W jej skład wchodzi także dokumentacja pokazu publicznego stanowiącego upublicznienie praktycznej części dzieła doktorskiego oraz bibliografia. Całość liczy 74 ponumerowane strony i jest dołączona do dokumentacji w postaci autorskiego wydawnictwa.

Pozwolę sobie najpierw odnieść się właśnie do opisu dzieła. Chciałbym podkreślić jego wysoką wartość analityczną i obszerność. Zwłaszcza w wypadku takiej pracy jak ta, sięgającej po funkcjonujący w kulturze europejskiej konstrukt filozoficzny *Nie – miejsc*, istotne wydaje mi się wnikliwe opisanie założeń i kontekstów które Doktorant analizował.

Bardzo trafnie o funkcji samej rozprawy i jej znaczeniu w działaniach twórczych pisze na samym początku rozprawy jej autor;

Niniejszy tekst poświęcony jest serii 11 fotografii oraz wystawie przygotowanej w ramach mojego przewodu doktorskiego.

Prace z cyklu Nienaturalność Natury są podsumowaniem wielu lat pracy fotograficznej skupionej wokół zagadnienia drogi, przestrzeni pejzażu, architektury i granic miasta.

Nienaturalność Natury jest odrębnym i wyjątkowym w swojej formie projektem, który stanowi

nowe spojrzenie na zanikanie i przemiany nie-miejsca - zagadnienia, które w latach 90 XX wieku sformułował francuski etnolog i antropolog kultury Marc Augé. Opisuje on świat, którego przeznaczeniem jest samotna indywidualność, w drodze, w tymczasowości i efemeryczności współczesnego miasta. Pragnę także podjąć próbę analizy, podlegającej dynamicznym przemianom fotografii, którą wykorzystuję jako medium i narzędzie do badania terytorium miasta i jego peryferii.

Dysertacja doktorska mgr Macieja Stępińskiego, str. 4

Całość opracowania w doskonałym stopniu pomaga w przeprowadzeniu recenzji pracy praktycznej. Jest tekstem napisanym ze świadomością zarówno odniesień historycznych, wiedzy o czysto humanistyczno-filozoficznej naturze, ale także, a może przede wszystkim niezwykle zaangażowanego stosunku do samej substancji fotografii, którą Doktorant operuje. Autor śledzi idee filozoficzne do których odnosi się w swojej pracy praktycznej. Analizuje je i łączy, tworząc nowe, bardzo interesujące konstrukcje, które urzeczywistniają się niejako w prezentowanych przez Stępińskiego fotografiach. Nie brakuje w pracy jednak myśli osobistych i przejmujących, odnoszących się do własnych refleksji i wspomnień. W swojej dysertacji Autor przybliży poszukiwania w obszarze wiedzy, która stanowi materię tej realizacji. Część teoretyczna stanowi w pełni opracowane i wyczerpujące zaplecze myślowe potrzebne do pełnego odbioru pracy praktycznej.

Chcąc się do niej odnieść na wstępie trzeba zaznaczyć, że Maciej Stępiński jest artystą w pełni realizującym się na polu fotografii konceptualnej, choć wywodzi się z obszaru nowego dokumentu. Myślę, że właśnie tu powinniśmy szukać jego zamiłowania do analizy struktury otaczającej nas rzeczywistości i kontekstu domniemanej mimetyczności medium fotograficznego.

Sama rozprawa zawiera wszystkie cechy dzieła doktorskiego których można by od niego wymagać. Rozdziały po kolei prowadzą czytelnika przez kwestie związane z tradycją fotograficzną, kwestiami odnoszącymi się do filozofii obrazu i kultury, w której funkcjonujemy. Prowadzą nas przez fascynacje Doktoranta kamieniami milowymi w działaniach wizualnych podejmowanych w przestrzeniach w których sam Stępiński się wypowiada.

Wreszcie mamy możliwość niemalże bezpośredniego kontaktu z myślą Doktoranta, gdy zdjęcie po zdjęciu (z zestawu stanowiącego część praktyczną realizacji doktorskiej) zostaje przeanalizowane i skomentowane. Co stanowi dla mnie niezwykłą wartość tej pracy, Stępiński nie poprzestaje jedynie na swoich refleksjach i komentarzach. Posługuje się cytataми wypowiedzi dotyczącymi jego twórczości tak znaczących osób tworzących i pracujących nad teorią współczesnej polskiej kultury wizualnej jak dr hab. Adam Mazur, Stach Szablowski czy promotor dr hab. Zbigniew Tomaszczuk.

Istotnym faktem w samej dysertacji jest analiza kwestii czysto formalnych odnoszących się do powstania wspomnianych jedenastu obrazów w technice fotograficznej. Nie mam tu na myśli podsumowania samych kwestii technologicznych. Raczej świadomość, czy trafniej byłoby powiedzieć, potwierdzenie świadomości i poszanowania samej materii, z którą Doktorant obcuje.

Cennym jest dla mnie, że Stępiński w ramach swoich działań nie pozostaje tylko w obszarze doświadczeń osobistych. Jego praca odnosi się między innymi do myśli Marca Auge, analizującego strukturę przestrzeni, psychologię percepcji i mechanizmy cywilizacyjne.

Doktorant sięga, właśnie na podstawie jego pism, do zagadnienia „nie-miejsc” – obszarów tak obecnych i ważnych dla naszej rzeczywistości, ale wymykających się łatwym kategoryzacjom i określeniom.

Całość pracy wskazuje tym samym na pełną drogę odbytą przez Stępińskiego. Drogę odnoszącą się do świadomości zarówno samej myśli badawczej w obrębie poruszanego problemu artystycznego, ale także samej mechaniki powstawania i realizacji struktury obrazu.

Chcąc przejść do istoty badań i analiz twórczych mgr Macieja Stępińskiego warto odwołać się do fragmentu dysertacji w rozdziale poświęconym części praktycznej samego doktoratu;

Nienaturalność Natury jest projektem fotograficznym, na który składa się cykl jedenastu fotografii kolorowych powstałych w latach 2012-2013, uzupełnionych opisem dzieła. Fotografie zrealizowane zostały w Polsce, Austrii, Niemczech oraz we Francji, ale nie jest to nigdzie określone. Zdjęcia przedstawiają, na zróżnicowanych przyrodniczo, geograficznie i administracyjnie obszarach, kilka etapów transformacji oraz systematycznego zagospodarowywania przez człowieka terenu rozrastającego się miasta.

Dysertacja doktorska mgr Macieja Stępińskiego, str. 23

Przedmiotowa część praktyczna realizacji doktorskiej pod tytułem *Nienaturalność natury* została upubliczniona w galerii *Lookout Gallery* w Warszawie w terminie od 08 marca 2013 roku do 12 kwietnia 2013 roku.

Praca zrealizowana przez pana Macieja Stępińskiego jest dla mnie bardzo ważna, nie tylko ze względu na sam charakter wykonanych fotografii, ich technologiczną doskonałość czy refleksyjną poetykę, ale na kwestie związane z filozofią stojącą za realizacją owych jedenastu obrazów fotograficznych.

Odbieram decyzje artystyczne Doktoranta niezwykle pozytywnie. Konfrontując się z prezentowanymi przez niego pracami można dokonywać oglądu przedstawionych fotografii na dwóch płaszczyznach. Jedną z nich to wymiar formalny zaprezentowanych dzieł. Doskonałe wyczucie kompozycji, świetne opracowanie technologiczne. Tematyka w sposób właściwy osadzająca realizacje w szeroko pojętym obszarze nowego dokumentu. Wszystko wydaje się być bardzo spójne, przygotowane, przemyślane i opracowane. I takim w rzeczywistości jest. Gra z widzem, którą Stępiński podejmuje swoim cyklem, przejawia się jednak nie samą formą, ale wymiarem filozoficznym całej serii. Za uspokojeniem kryjącym się w technologicznej i narracyjnej perfekcji drzemie bowiem ogromny niepokój. Niepokój, który wydaje mi się być, patrząc z perspektywy całości dorobku Doktoranta, cechą immanentną jego wcześniejszych realizacji.

Otóż właśnie ten stan wydaje mi się być niezwykle istotną, drugą warstwą przekazu, który stanowi o prawdziwej wartości cyklu *Nienaturalność natury*.

Gdy przyswoimy pierwszą warstwę, pozornie dokumentalną, mimetyczną, dociera do nas niepokój związany ze zbyt dużym uładzeniem wszystkich elementów. Zaczynają na nas działać niuanse. Wyciszona kompozycja obrazów powoduje, iż możemy wsłuchać się w swój obszar refleksji. Do głosu dochodzi intuicja.

Okazuje się, że Autor z pełną świadomością wykorzystuje te narzędzia, aby odnieść się do tematów dużo bardziej złożonych. W mojej ocenie jednym z nich jest prawda przedstawienia. Pytanie wyrastające jakby z, w pełni przez Stępińskiego stworzone warstwy pierwszej. Pozornego świadectwa, dokumentu rzeczy takimi jakimi wydają się być. W dobie *fake news* i tak zwanych *alternative facts*, obraz rzeczywistości, im bardziej perfekcyjny, czysty, poprawny, tym bardziej niebezpieczny dla swojego odbiorcy. O dziwo tym mniej dokumentalny, a bardziej przesuający się w stronę iluzji. Iluzji stworzonej na domniemane zamówienie oglądającego.

Doszukuję się w fotografii Stępińskiego tych właśnie właściwości.

Właśnie takie działanie nazywam grą z widzem. Nie surową bezwzględną formę komunikatu, który ma zaprowadzić nas na manowce. Ale grę, która ma nam pomoc odnaleźć się w nowej rzeczywistości. Nauczyć pytać i dyskutować to co widzialne. Nie będzie przesadą, jeśli powiem, że analiza dzieła Macieja Stępińskiego i jego znacząca praca naukowo badawcza w zakresie prezentowanego cyklu zaprowadziła mnie w rejony kluczowych pytań dużo istotniejszych niż samo narzędzie fotografii. Czym jest prawda? Czym jest wiara w to co widzimy? Jaka jest rola mitu, tego na co liczymy ze zobaczymy?

Wreszcie szczególnie dla mnie ważny kontekst; powielanie przez miliardy zdjęć wykonywanych każdego roku wizerunku otaczającej nas rzeczywistości.

Docierające do nas skrawki informacji, fake newsy, 'poparte' fotografią modyfikowaną jeszcze podczas powstawania pliku, przez coraz bardziej doskonale programy (Apparatus) i modele telefonów, 'fotki' robione przez 'pstrykaczy' (Flusser) i amatorów silnych wrażeń zniekształcają obraz rzeczywistości do takiego stopnia, że jego hiperrealistyczna, wyostrzona powierzchnia zaczyna odbijać w sobie inne obrazy, w wyniku czego powstaje kompilacja i 'wszystko zaczyna przypominać wszystko'. (Augé)

Dysertacja doktorska mgr Macieja Stępińskiego, str. 25

To właśnie zdanie mentora i głównego filozofa, do którego Stępiński odwołuje się w swojej dysertacji, Marca Augé, stanowi credo całości realizacji i figuruje na stronie tytułowej; *wszystko zaczyna przypominać wszystko*.

Przepiękne zdanie i myśl zwracająca naszą uwagę na fakt, że to my dziś próbujemy kształtować obraz rzeczywistości i naginać go do naszych potrzeb nie starając się być otwartym na różnorodność i autentyczność wrażeń, które może nam ona dostarczyć.

Na myśl przychodzi mi ostatni wniosek wynikający z analizy całej przedstawionej mi dokumentacji obejmującej także wcześniejsze prace mgr Macieja Stępińskiego. Czy mamy jeszcze prawo mówić o jednej rzeczywistości? Tu przychodzi na myśl film *Rashomon* Akira Kurosawy i wielość możliwości oglądu i narracji na temat jednej rzeczywistości. Pozornie jednoznacznej i obiektywnej.

Całość pracy Stępińskiego odbieram jako refleksyjną i gorzką.

Jest to rodzaj wspomnianej już gry i bardzo mocnego zakwestionowania pozornej stabilności tego co widzimy. To odniesienie do faktu, że obraz tworzy się nie w oku, ale w naszym mózgu i jest splotem danych, ale też, a może przede wszystkim, naszych oczekiwań. Zwłaszcza tych, które chcemy by rzeczywistość spełniała.

Czym jest więc dziś fotografia? Czy warto jeszcze robić zdjęcia i naiwnie wierzyć w ich dokumentalny charakter? Czy skomplikowany proces tworzenia, post produkcja, ale i usuwanie, kasowanie pozwalają jeszcze obserwować Naturę, czy 'tylko' jej niedoskonały obraz?

Dysertacja doktorska mgr Macieja Stępińskiego, str. 56

To właśnie te pytania stawiane przez mgr Stępińskiego w podsumowaniu swojej dysertacji stanowią dla mnie istotę jego zmagania z narracją na temat otaczającej nas rzeczywistości i potwierdzenie autentyczności podejmowanych przez niego badań.

Konkluzja:

Biorąc pod uwagę przytoczone fakty, samą rozprawę i realizację doktorską mgr Macieja Stępińskiego, stanowiącą oryginalne rozwiązanie problemu artystycznego, stwierdzam, iż spełnia on wymagania określone w art. 13 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Z 2017r., poz. 1789 ze zm.) i w pełni zasługuje na uzyskanie stopnia doktora w dziedzinie sztuk plastycznych w dyscyplinie artystycznej: sztuki piękne.

A handwritten signature in blue ink, consisting of a stylized, abstract shape with a vertical line extending downwards and a horizontal line extending to the right, ending in a wavy flourish.